

Številka: 00105-24/2019/5

Datum: 16. 5. 2019

Odgovor na poslansko pobudo Žana Mahniča v zvezi z razrešitvijo okrožne državne tožilke Blanke Žgajnar, vodje Specializiranega državnega tožilstva Harija Furlana in predsednika okrožnega sodišča Marjana Pogačnika

Poslanec Žan Mahnič je 19. 4. 2019 na Vlado Republike Slovenije (v nadaljevanju: Vlada RS) naslovil poslansko pobudo v zvezi z razrešitvijo okrožne državne tožilke Blanke Žgajnar, vodje Specializiranega državnega tožilstva Harija Furlana in predsednika okrožnega sodišča Marjan Pogačnika, na katero Vlada RS v nadaljevanju podaja odgovor.

Vlada RS pritrjuje ugotovitvam poslanca, da imajo pravna država, zakonito in nepristransko ravnanje organov odkrivanja in pregona, učinkovito in nepristransko sodstvo, načela pravne države ter človekove pravice in temeljne svoboščine velik pomen za pravičnost in razvoj družbe ter gospodarstva.

Odgovornost v pravosodnih organih je z vidika pristojnosti Vlade RS, ki sodeluje pri oblikovanju in sprejemanju predpisov, v našem pravnem sistemu ustrezno urejena. Predsedniki sodišč so kot nosilci zadev sodne uprave za svoje delo odgovorni in podvrženi mehanizmom, kot jih za presojo odgovornosti določa Zakon o sodiščih¹ (v nadaljnjem besedilu ZS). Ta določa, da se predsednika sodišča razreši s te funkcije, če zadev sodne uprave ne opravlja v skladu s predpisi ali merili za kakovost dela sodišč ali če jih ne opravlja pravočasno, če s kršitvijo predpisov ali kako drugače okrni načelo neodvisnosti sodnikov pri sojenju, če krši ali dopusti kršitev predpisov v zvezi z dodeljevanjem zadev ali če sodišče, ki mu predseduje, dve leti zaporedoma neupravičeno ne doseže načrtovanih poslovnih rezultatov, v skladu z letnim programom dela sodišča, ki ga je sprejel predsednik sodišča. Določen je tudi postopek, in sicer poročilo o kršitvah oziroma dejstvih, ki ga pripravi predsednik sodišča višje stopnje sam ali na zahtevo sodnega sveta oziroma ministra za pravosodje (64. člen ZS). Poročilo se pošlje sodnemu svetu, ki odloča o razrešitvi, pred tem pa mora pridobiti mnenje ministra za pravosodje in predsednika Vrhovnega sodišča Republike Slovenije. Ob tem pa velja pojasniti, kaj sodi v zadeve sodne uprave. Navedeno napolnjuje 60. člen ZS, ki določa, da v zadeve sodne uprave sodi odločanje, upravljanje z znanjem, načrtovanje, organiziranje, kadrovanje, vodenje, koordiniranje, komuniciranje, spremljanje učinkov, poročanje, upravljanje s proračunom sodišča in druga opravila, s katerimi se na podlagi zakona, sodnega reda in drugih predpisov zagotavljajo pogoji za redno izvajanje sodne oblasti, pravočasnost postopkovnih dejanj in pravočasnost izdelave sodnih odločb.

V zvezi s primerom, ki ga navaja poslanec, se je nemudoma odzvala ministrica za pravosodje in ostro obsodila kakršnekoli morebitne nedopustne pritiske na pravosodne deležnike, torej tudi na razpravljajoče sodnike. Glede na to, da se je na navedbe sodnika Radonjića takoj odzvala tudi sodna veja oblasti; tako predsednik Okrožnega sodišča v Ljubljani kot tudi predsednik Vrhovnega sodišča, ki sta zahtevala ustrezna pojasnila – Ministrstvo za pravosodje drugih aktivnosti v zvezi z izpostavljeno zadevo ni izvedlo, saj je ocenilo, da niso potrebne. Bo pa

¹ Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08, 96/09, 86/10 – ZJNepS, 33/11, 75/12 – ZSPDLS-A, 63/13, 17/15, 23/17 – ZSSve, 22/18 – ZSICT in 16/19 – ZNP-1.

zadevo skrbno spremljalo in po potrebi v nadaljevanju ukrepalo v okviru pooblastil, ki mu jih daje ZS.

Podobno je urejeno tudi glede vodje državnega tožilstva, to področje ureja Zakon o državnem tožilstvu² (v nadaljnjem besedilu ZDT-1). Poročilo o zatrjevanih kršitvah oziroma dejstvih v takšnih primerih pripravi generalni državni tožilec na lastno pobudo ali na zahtevo Državnotožilskega sveta oziroma ministra za pravosodje, o razrešitvi vodje pa odloča Državnotožilski svet na predlog ministra za pravosodje. Državnotožilska uprava, ki je v pristojnosti vodje državnega tožilstva, obsega odločanje in druga opravila, s katerimi so na podlagi zakona, Državnotožilskega reda in drugih podzakonskih aktov zagotovljeni pogoji za redno, pravilno, vestno in učinkovito delovanje državnega tožilstva. Izvajanje pristojnosti nosilcev dr̄avnotožilske uprave je potrebno razlikovati od opravljanja dr̄avnotožilske službe. Dr̄avni tožilec je v okviru temeljne funkcije vlaganja in zastopanja kazenske obtožbe pristojen opravljati vsa procesna dejanja upravičenega tožilca, usmerjati policijo in druge pristojne organe, uporabljati odložen pregon in poravnavanje ter opravljati druge naloge v skladu z zakonom, ki ureja kazenski postopek (19. člen ZDT-1). Dr̄avnemu tožilcu, ki je z naklepom ali iz malomarnosti kr̄il dr̄avnotožilske dol̄znosti, predpisane z zakonom in Dr̄avnotožilskim redom, se lahko izreče disciplinska sankcija, pri čemer ZDT-1 vse od njegovega sprejema leta 2011 zelo določno navaja nabor možnih disciplinskih kr̄šitev. Disciplinski organi imajo sedež pri Vrhovnem dr̄avnem tožilstvu Republike Slovenije. Poleg tega ZDT-1 predpisuje vsebino in način delovanja Komisije za etiko in integriteto, ki je imenovana pri Dr̄avnotožilskem svetu.

V primeru, ki ga navaja poslanec v svoji pobudi, je Ministrstvo za pravosodje, ki je resorno pristojno za področje sodstva in dr̄avnega tožilstva, dne 17. 4. 2019 Vrhovno dr̄avno tožilstvo RS in Dr̄avnotožilski svet zaprosilo, da se z vidika svojih pristojnosti in vzvodov, ki jih v zvezi s tem določa ZDT-1, opredelita do očitkov v zvezi z domnevnimi pritiski na sodnika, ki je kot predsednik senata sodil v zadevi Novič, vodjo Specializiranega dr̄avnega tožilstva ter ministrstvo pa seznanita z morebitnimi že sprejetimi ali nameravanimi ukrepi v zvezi s to zadevo.

Generalni dr̄avni tožilec je v odgovoru z dne 18. 4. 2019 zapisal, da je vodja SDT RS predsedniku Okrožnega sodišča v Ljubljani z dopisom z dne 4. 2. 2019 predlagal ustrezno ukrepanje zoper predsednika senata zaradi njegove komunikacije z dr̄avno tožilko svetnico na glavni obravnavi dne 11. 1. 2019 in njegovih navedb v pisni izjavi v zvezi z zahtevo za izločitev, saj je ocenil, da te predstavljajo kr̄šitev načela Kodeksa sodniške etike, predvsem z vidika IX. In X. načela Kodeksa in izpolnitev disciplinske kr̄šitve iz 15. točke drugega odstavka 81. člena Zakona o sodniški službi³. Glede navedenega ravnanja vodje SDT RS generalni dr̄avni tožilec meni, da le-to ne predstavlja nedovoljenih pritiskov, ter da je bil njegov odnos in komunikacija kot vodje SDT RS v skladu s predvidenimi možnostmi obstoječe zakonodaje. Posledično je generalni dr̄avni tožilec odločil, da zoper vodjo SDT RS ne bo uvedel nobenih ukrepov, predvidenih v ZDT-1.

Poleg tega v zvezi z ocenjevanjem dela dr̄avne tožilke v povezavi s konkretnim primerom, Vlada RS pojasnjuje, da je organ, pristojen za oceno dr̄avnotožilske službe, dr̄avnotožilski svet (sedmi odstavek 37. člena ZDT-1). Oceno dr̄avnotožilske službe posledično sprejeme samostojen dr̄avni organ po vnaprej določenih merilih za kakovost dela dr̄avnih tožilcev, njegova sestava pa jamči za njeno nepristranskost. Merila za kakovost dela dr̄avnih tožilcev vključujejo tako kriterij uspeha obtoževanja v zadevah dr̄avnega tožilca, kot tudi kriterije

² Uradni list RS, št. 58/11, 21/12 – ZDU-1F, 47/12, 15/13 – ZODPol, 47/13 – ZDU-1G, 48/13 – ZSKZDČEU-1, 19/15 in 23/17 – ZSSve.

³ Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 91/09, 33/11, 46/13, 63/13, 69/13 – popr., 95/14 – ZUPPJS15, 17/15 in 23/17 – ZSSve.

pravilnosti, zakonitosti in učinkovitosti pri sprejemanju njegovih odločitev. Ocena državnotožilske službe je bila ves čas dela okrožne državne tožilke kot specializirane tožilke, torej ves čas dela na omenjenih zadevah, pozitivna. Glede na to, da je za ocenjevanje državnotožilske službe oblikovan poseben organ Vlada RS meni, da ocenjevanje strokovnosti, pravilnosti ali pravočasnosti dela državnega tožilca, in to celo v primerih nezaključenih kazenskih postopkov, s strani funkcionarjev drugih vej oblasti, niso ustrezni.

Glede na zgoraj navedeno je mogoče ugotoviti, da Vlada RS nima pristojnosti, da sledi pobudi v smeri preučitve morebitne odgovornosti predsednika sodišča, vodje državnega tožilstva in državne tožilke. Vlada RS se strinja, da je treba v vsakem postopku dosledno upoštevati, da so spoštovani temeljni postulati, da se zagotovi zakonito in nepristransko ravnanje organov odkrivanja in pregona ter da se v vsakem sodnem postopku varuje ustavnost in zakonitost, načelo pravne države ter človekove pravice in temeljne svoboščine. K temu si, kot vse vlade doslej z izvajanjem svojih pristojnosti ves čas tudi prizadeva. Kot že izpostavljeno v uvodu, zlasti pri pripravi predpisov, ki potrebne vzvode za presojo odgovornosti določajo.

Glede navedbe, da je zaupanje javnosti v pravosodje na zelo nizki ravni, pa vendarle ne gre prezreti, da stopnja zaupanja v sodstvo narašča. Čeprav je bila Slovenija vrsto let med najslabše ocenjenimi državami EU glede vprašanja percepcije neodvisnosti sodstva, je po nekaterih raziskavah (denimo raziskavi Vrhovnega sodišča iz leta 2017 in raziskavi Eurobarometer iz maja 2018) ter podatku iz zadnjega Pregleda stanja na področju pravosodja v članicah Evropske unije (Justice Scoreboard 2019), se je Slovenija glede zaupanja v neodvisnost sodstva med splošno javnostjo uvrstila na 22. mesto (leta 2016 pa na 24. mesto). Skrb za varovanje neodvisnosti in nepristranskosti sodstva kot samostojne veje oblasti ter v tem okviru tudi njenega ugleda in zaupanja v javnosti je naloga vseh državnih institucij, da z vidika svojih pristojnosti, k temu prispeva. V konkretnih sodnih postopkih pa se od sodnika pričakuje, da spoštuje zakone, pravila in etične norme. Sodnikova kršitev pravil ali zakonov namreč lahko ogrozi ugled sodstva, spodbuja nespoštovanje zakonov in ruši zaupanje javnosti v sodstvo.

Skrbna presoja subjektivnega in objektivnega vidika nepristranskosti je namreč predvsem odgovornost sodišča, pri čemer pa na normativni ravni to pristojnost izvršujejo odgovorni; na področju sodstva – predsedniki sodišč ter področju državnega tožilstva – vodje državnih tožilcev